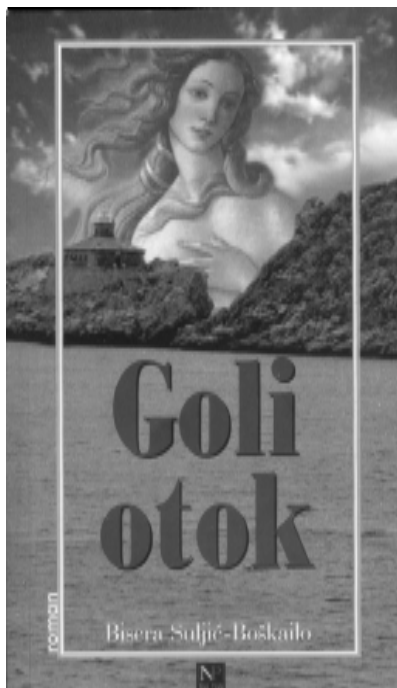

IZGNANIČKA DRAMA BOSANSKE ŽENE

Bisera Suljić-Boškailo: *Goli otok* (roman), IK "Ljiljan", Sarajevo, 2001. Biblioteka Novo Pismo

O Biseri Suljić-Boškailo (1965.) znamo samo toliko da je do sada objavila samo jednu knjigu pjesama (*Vilino kolo*, "Oslobođenje", Sarajevo, 1991.). Roman *Goli otok* nije samo autoričin prvi roman, nego i njezino prvo prozno djelo. Važno je to spomenuti iz razloga što smo prilično iznenađeni sigurnošću vođenja priče i odgovornošću da se predloženi sadržaj podigne na onu potrebnu književnoestetsku razinu za koju možemo reći da se radi o vrlo uspjelom romanesknom ostvarenju.

Narator je u romanu zaokupljen odlaskom ljudi iz svojih kuća/zavičaja u izbjeglištvo. Nigdje se ne kaže da je to hercegovački pejzaž, ali to lahko uvidamo kroz prepoznatljive simbole tamošnjega životnog ritma i kolorita. Radnja je koncentrirana na nekoliko izdvojenih ličnih drama, ali najviše je koncentrirana na osobnu dramu bosanske žene (Azra), koja svoju izgnaničku dramu trpi i kao Žena, i kao Majka, i kao Supruga... Izgnanici su smješteni na nekom otoku koji se zove goli zbog svoje golosti, ogoljenosti, izloženosti iznenađenjima, radostima i surovostima svoga prirodnog konteksta. Nije to onaj poznati politički otok iz bliže balkanske povijesti... Svaka od ličnosti u romanu (Azra, Minka, Nada, Ivan, upravnik Damjan,

vojnik Alen itd.) doživljeni su kao osobni ljudski otoci u "morima" sveukupne neizvjesnosti i užasa kojemu su izloženi. Svi su oni na tom golom otoku nanovo *uotočeni*.

Stoga bismo mogli reći da roman *Goli otok* ima svoja tri narativna nivoa: 1. susret glavnih protagonista sa samima sobom (uspomene, lične drame, svedenost na puko preživljavanje, strah od poniženja...); 2. ljudska i dramaturška napetost u komunikaciji jednih s drugima (Azra - sin Nermin; Azra - Minka; Azra - vojnik Alen; vojnik Alen - Sanja; Nada - fratar; Minka - njezina majka; Azra - upravnik Damjan,

itd.); 3. komunikacija sa izvanjskim svijetom oko sebe (naivno očekivanje sretnog glasnika; pojavljivanje radiostanice i pokušaj ostvarivanja veze sa svojim).

U čitanju *Golog otoka* posebno plijeni lahkoća u izrazu, lirski tanahnost u pojedinim pripovjednim partijama, živi i neposredni dijalozi. Život se odvija prema ustaljenom redu i rasporedu. Izgnanici provode dane i noći u zamračnim sobama, povremenim šetnjama, u beskrajnim šutnjama i svikutostima na monologe, u čekanjima da dođe neki nepoznati glasnik i donese dobru ili lošu vijest šta je bilo sa njihovima. Ljudsko je da trpi i čeka, ali i da, barem dušom, srcem, neposrednim osjećanjima, pokuša reagirati na životne izazove. Glavna protagonistica romana (Azra) trpi izdvojenost, skrajnutost, blaženstvo i torturu dolazećih uspomena, u njoj i oko nje sve se događa tako što se ništa ne događa ili što se sve događa mimo nje i mimo svih onih koji su, kako autorica kaže, skrajnuti na taj "goli otok". A na kraju, i pored svih ličnih i kolektivnih kriza i razočaranja, ipak trijumfuje život.

m